

УДК 351.078

НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ

Я. С. Галанюк,

аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною безпекою, Національна академія державного управління при Президентові України, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2819-5992>

У статті досліджується процес взаємодії Державної прикордонної служби України з органами публічної влади у сфері забезпечення прикордонної безпеки. Проаналізовано сучасні європейські стратегії прикордонної безпеки та основні проблеми, що мають місце в системі інтегрованого управління кордонами України. Визначено основні напрями та особливості подальшого розвитку взаємодії Державної прикордонної служби України з органами публічної влади щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України із урахуванням кращих європейських практик. Розглянуто основні концептуальні рівні реалізації Національної стратегії інтегрованого прикордонного менеджменту та виділено головні органи державної влади, які вирішуватимуть завдання цих рівнів. Наведено ключові державно-управлінські завдання, що мають бути врегульовані для реалізації державної політики у сфері прикордонної безпеки.

Ключові слова: національна безпека, прикордонна безпека, прикордонна політика, державний кордон.

Ya. S. Halaniuk,

Post-Graduate Student of the Chair of Globalist Studies, European Integration and National Security Administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

DIRECTIONS OF INTERACTION OF THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE AND THE PUBLIC AUTHORITIES IN THE SPHERE OF FRONTIER SAFETY

The article investigates the cooperation between the State Border Service of Ukraine and the public authorities in the sphere of border safety insurance. It has analyzed modern European border safety strategies and the essential challenges, occurring within the system of Ukrainian borders integrated management. There have been defined the main trends and peculiarities of the further cooperation development of the State Border Service of Ukraine and the public authorities, aimed at guaranteeing the state border inviolability and sovereign rights of Ukraine, with the best European practices having been taken into account. The author has considered the main conceptual levels of the National integrated border management strategy realization and defined the main state authorities to fulfill the mentioned levels tasks. The research emphasizes the key state and management tasks to be regulated for the purpose of realizing the state policy in the sphere of border safety. *Key words:* the national security, border safety, border policy, the state border.

Постановка проблеми. Розширення меж Європейського Союзу поставило перед країнами-учасниками питання про необхідність розроблення нової стратегії забезпечення зовнішньої та внутрішньої політики безпеки. Такі ініціативи визначили необхідність проведення реформ сфери правоохоронної діяльності, у тому числі й Державної прикордонної служби України (далі – Держприкордонслужба).

Процес реформування та розвитку Держприкордонслужби, так само як й інших правоохоронних і військових формувань держави, потребує нових підходів до визначення й уточнення функцій і завдань силових структур, організації ефективної взаємодії між її структурними складовими на різних рівнях державного та військового управління під час виконання ними завдань.

Необхідність забезпечення державного кордону України та кордонів її європейських партнерів вимагає від держави комплексних державно-управлінських рішень із забезпечення прикордонної безпеки відповідно до європейських стандартів. Нагальним питанням є запровадження ефективної моделі інтегрованого прикордонного менеджменту європейського зразка по всій протяжності державного кордону України з урахуванням нових викликів і загроз у сфері прикордонної безпеки.

Загальними тенденціями розвитку державного управління у сфері прикордонної безпеки є: надання комплексної відповіді на сучасні виклики та загрози у прикордонній сфері; формування єдиної мережі забезпечення функціонування системи прикордонної безпеки; створення ефективного

© Галанюк Я. С., 2018

інструменту щодо боротьби з транскордонною злочинністю; моніторинг потреб подальшої стратегії інтегрованого прикордонного менеджменту; управління глобальними процесами на кордоні виходячи з аналізу ризиків та кримінального аналізу на кордоні.

Запровадження європейської моделі інтегрованого прикордонного менеджменту можливе за умов налагодження чіткої взаємодії та скоординованості дій усіх гілок влади різних рівнів. Налагодженню внутрішнього порядку взаємодії центральних органів виконавчої влади слугуватиме запровадження стратегії європейської стратегії інтегрованого прикордонного менеджменту як основної підвалини щодо забезпечення прикордонної безпеки. Створення сучасної моделі охорони кордону вимагає й нової моделі взаємодії Держприкордонслужби з органами публічної влади, а також механізмів залучення їх сил і засобів до виконання службово-бойових завдань. Разом з тим потребує посилення діяльність причетних міністерств та відомств щодо вдосконалення існуючих і створення нових інформаційних систем та баз даних про громадян, які перетинають кордон. Однак складність та інертність національних структур безпеки, регіональні розбіжності й відсутність гармонізації між органами публічної влади наразі унеможливають застосування європейської системи інтегрованого прикордонного менеджменту в Україні.

Актуальність дослідження обраної теми визначається необхідністю дотримання інтересів національної безпеки України в умовах зміни геополітичної ситуації та європейської інтеграції, виникнення нових викликів і загроз національній безпеці, що потребує адекватної реакції відповідних органів державної влади. Тому необхідною передумовою належного захисту національних інтересів України та протидії сучасним викликам і загрозам є створення та ефективне функціонування системи державного управління у сфері прикордонної безпеки.

Аналіз останніх публікацій свідчить про різноманітні підходи до формування ефективних механізмів державного управління у сфері прикордонної безпеки, що перебувають в колі наукових інтересів багатьох українських учених, які активно розвивали й розвивають науку державного управління, а саме: В.Горбуліна, М.Литвина, О.Мельникова, В.Рижих, А.Семенченка, А.Сіцінського, Г.Ситника, В.Шамрая та ін. Дослідженню питань взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими відповідальними органами та службами на державному кордоні присвячено роботи Р.Гуменюка, який висвітлює основні проблеми взаємодії Держприкордонслужби та Державної митної служби України (нині – Міністерство

доходів і зборів України, далі – МДЗУ) [1, с. 17], М.Литвина, який дослідив теоретичні та організаційні засади взаємодії Держприкордонслужби з іншими відомствами воєнної організації держави (нині – сектор безпеки і оборони) під час спільного вирішення завдань охорони державного кордону України [2], у співпраці з Ю.Аллеровим та І.Кириченком розглянув сутність, закономірності та принципи взаємодії військ (сил) [3], а також напрями взаємодії Держприкордонслужби зі Службою безпеки України (далі – СБУ) [4] та ін.

Однак сьогодні під час відкритої військової агресії на державному кордоні України, загроз тероризму, проявів сепаратизму, коли обстановка ускладнюється нестабільністю в прикордонній зоні, проблема взаємодії Держприкордонслужби з органами публічної влади України набуває ще більшого значення та актуальності. Зростання її значущості потребує подальшого дослідження цього надважливого питання.

Незважаючи на наявність проведених досліджень у сфері державного управління загалом, окремі аспекти щодо суті взаємодії Держприкордонслужби та органів публічної влади України, формування ефективних механізмів державного управління національною безпекою в прикордонній сфері, визначення організаційно-правових засад взаємодії Держприкордонслужби з органами публічної влади залишаються недостатньо вивченими і потребують подальших наукових досліджень.

Метою статті є дослідження процесу взаємодії Держприкордонслужби з органами публічної влади України у сфері прикордонної безпеки та визначення напрямів подальшого розвитку їх взаємодії в умовах євроінтеграції.

Виклад основних результатів дослідження. Актуалізація сучасних викликів і загроз, насамперед таких, як міжнародний тероризм, транскордонна організована злочинність, незаконна міграція та торгівля людьми, контрабанда діяльність та наркотрафік, спонукають провідні країни світу до пошуку консолідованих заходів щодо забезпечення захисту національних інтересів у прикордонній сфері. Питання забезпечення національної безпеки в прикордонній сфері є одним зі стратегічних завдань і для органів державної влади України.

Водночас сучасні транскордонні виклики і загрози національній безпеці України в прикордонній сфері зумовлюють необхідність удосконалення механізмів державного управління.

Цей процес передбачає:

– удосконалення правового регулювання діяльності Держприкордонслужби на державному, міждержавному та міжнародному рівнях;

- створення сучасної інтегрованої системи охорони державного кордону та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;
- реалізацію комплексних заходів з облаштування та реконструкції державного кордону;
- розвиток інтелектуального та кадрового потенціалу прикордонного відомства;
- міжнародну кооперацію та співпрацю з питань безпеки кордону.

Під час реалізації стратегічного курсу України на європейську інтеграцію [5] особливої актуальності набуває питання ефективної діяльності прикордонного відомства України в інтересах захисту зовнішнього кордону Європейського Союзу. Реалізація цього стратегічного завдання потребує суттєвого вдосконалення механізмів державного управління у сфері прикордонної безпеки із урахуванням кращих європейських практик. Результати проведеного аналізу засвідчили, що питання запровадження ефективних механізмів державного управління у сфері охорони та захисту державних кордонів є одним із стратегічних для більшості країн ЄС. При цьому європейські стратегії прикордонної безпеки передбачають реалізацію трьох основних концепцій: *перша* – запровадження єдиної політики ЄС з питань реалізації консолідованих заходів щодо зміцнення прикордонної безпеки; *друга* – створення багаторівневої стратегії прикордонної безпеки; *третья* – запровадження інтегрованої системи прикордонного менеджменту.

Сучасні європейські стратегії прикордонної безпеки спрямовані на: створення ефективних національних, міждержавних та міжнародних механізмів управління у прикордонній сфері; забезпечення високого рівня безпеки громадян та вільного пересування через кордони; створення дієвої системи протидії транскордонним викликам і загрозам, насамперед міжнародному тероризму та незаконній міграції; запровадження наднаціональної системи аналізу ризиків і кримінального аналізу в прикордонній сфері, а також ефективну міждержавну співпрацю з питань безпеки кордону, ефективного прикордонного контролю та візової політики на зовнішніх кордонах ЄС; гармонізацію національних законодавств із прикордонних, імміграційних, візових та інших прикордонних питань тощо.

Ураховуючи вищевикладене, зазначимо, що питання запровадження ефективних механізмів державного управління у сфері прикордонної безпеки є стратегічним для внутрішньої та зовнішньої політики провідних країн світу. Водночас механізми державного управління у сфері прикордон-

ної безпеки, що створені на сьогодні в Україні, не спроможні достатньо ефективно протидіяти глобальним викликам і загрозам у прикордонній сфері. Однією з головних причин цього є низька ефективність діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування з адекватного реагування на сучасні виклики і загрози в цій сфері. Наразі актуальною залишається проблема розмежування окремих складових національної безпеки, у тому числі прикордонної. Її ключові поняття чітко не окреслені, що ускладнює проведення точного аналізу та підготовку відповідних рекомендацій.

Визначаючи перспективні напрями подальшого розвитку державного управління у сфері прикордонної безпеки України в умовах європейської інтеграції, на нашу думку, необхідно зосередити увагу на нижченаведених напрямках діяльності, що безпосередньо впливають на рівень ефективності державного управління України у сфері прикордонної безпеки.

Говорячи про *перший напрям* діяльності у цій сфері, зазначимо, що наближення кордонів ЄС до кордонів України і застосування нових правил перетину кордону для громадян України потребує створення аналогічних стандартів прикордонного контролю з боку України, а саме: визначення організаційно-правових засад прикордонного контролю в Україні; урегулювання правових і практичних аспектів діяльності контролюючих органів України в пунктах пропуску через державний кордон.

Другим напрямом діяльності, що безпосередньо впливає на рівень ефективності державного управління України у сфері прикордонної безпеки, є формування країнами Західної Європи зони територіальної стабільності на західних кордонах України. Це відбувається шляхом запровадження на зовнішніх кордонах країн – членів ЄС системи інтегрованого прикордонного менеджменту європейського зразка. На національному рівні питання забезпечення прикордонної безпеки покладено на прикордонні органи (служби) країн – членів ЄС, а на наднаціональному рівні – на європейську Агенцію з питань управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах країн – членів ЄС FRONTEX.

Третім напрямом діяльності, що безпосередньо впливає на рівень ефективності державного управління України у сфері прикордонної безпеки, є діяльність органів державної влади України щодо формування системи прикордонної безпеки європейського зразка.

Як відомо, Держприкордонслужба має виконувати свої обов'язки з охорони та захисту кор-

дону, дотримання правил прикордонного режиму, охорони громадського порядку поблизу кордону в тісній взаємодії з правоохоронними та іншими державними органами України, серед яких: МДЗУ, Міністерство внутрішніх справ (МВС), СБУ, Міністерство оборони України (Міноборони України), Збройні сили України (ЗСУ), Національна гвардія України (НГУ). Для вирішення окремих питань Держприкордонслужба взаємодіє з іншими державними органами та службами: Міністерством закордонних справ (МЗС), Державною службою України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Міністерством інфраструктури України (Мінінфраструктури), Міністерством аграрної політики та продовольства України (Мінагрополітики), Міністерством охорони здоров'я України (МОЗ), Міністерством екології та природних ресурсів України (Мінприроди), Міністерством культури України (Мінкультури), іншими міністерствами та відомствами, основні напрями взаємодії з якими подано в таблиці [6, с. 120].

Основні положення про взаємодію Держприкордонслужби з правоохоронними та іншими державними органами України на державному кордоні й в прикордонних районах визнача-

ються різними нормативно-правовими актами, проте дотепер не існує єдиного законодавчого документа, який би чітко регламентував зазначені аспекти. Частково процес взаємодії цих структур регламентується, зокрема, Законом “Про Державну прикордонну службу України”. Серед основних принципів діяльності Держприкордонслужби, визначених у Законі, – “взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань” [7].

Однак у сучасних умовах державотворення в Україні відсутній чіткий розподіл компетенцій та повноважень органів державного управління різних рівнів, що призводить до непорозумінь та створення перешкод процесу державного управління з метою поступової реалізації стратегічних цілей та завдань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Крім того, через збройні конфлікти, які відбуваються на Сході України, прикордонне відомство здійснює захист державного кордону та діє відповідно до загального плану антитерористич-

Основні напрями взаємодії Держприкордонслужби з іншими державними органами України

Державний орган	Напрямок взаємодії
МДЗУ	Забезпечення митного контролю, організація діяльності, реконструкції та будівництва пунктів пропуску для автомобільного сполучення тощо
МВС	Забезпечення охорони громадського порядку і безпеки автомобільного руху в прикордонних районах, на дорогах і в місцях, які прилягають до пунктів пропуску, профілактика і боротьба зі злочинністю; вирішення питань паспортизації громадян України та перебування іноземних громадян в Україні тощо
СБУ	Проведення спеціальних операцій на державному кордоні та в прикордонні, профілактика можливих провокацій та конфліктних ситуацій, боротьба з тероризмом, протидія контрабанді, спробам використання нелегальних каналів для закидання на територію України зброї, боєприпасів, наркотичних речовин тощо
МОУ, ЗСУ, НГУ	Відбиття вторгнення або нападу на територію України збройних сил іншої держави чи групи держав, ужиття заходів територіальної оборони, додержання правового режиму воєнного і надзвичайного стану, забезпечення охорони громадського порядку в прикордонні, припинення провокацій, локалізація конфліктів у пунктах пропуску, допомога у затриманні порушників державного кордону, охорона державного кордону в повітряному просторі тощо
МЗС	Правове оформлення кордонів, укладання й реалізація міжнародних договорів із прикордонних питань, переговорний процес із суміжними державами і міжнародними організаціями, установлення візового та міграційного режиму тощо
ДСНС	Запобігання виникненню, локалізація та ліквідація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на державному кордоні та в прикордонних районах, оперативний обмін достовірною інформацією про їх виникнення та організація спільних дій під час реагування на надзвичайні ситуації тощо
Мінінфраструктури	Організація транспортного сполучення через державний кордон, реконструкція та будівництво пунктів пропуску для залізничного, водного і повітряного сполучення, вирішення питань шляхобудівництва в прикордонних районах тощо
Мінагрополітики	Забезпечення ветеринарного і фітосанітарного контролю в пунктах пропуску, запровадження карантинного режиму тощо
МОЗ	Забезпечення санітарно-карантинного контролю, санітарного нагляду за об'єктами в пунктах пропуску та невідкладного медичного обслуговування громадян, тимчасове обмеження чи припинення сполучення через кордон тощо
Мінприроди	Забезпечення екологічного контролю в пунктах пропуску, запобігання незаконному вивезенню рідкісних об'єктів рослинного та тваринного світу тощо
Мінкультури	Здійснення в пунктах пропуску контролю за вивезенням з України культурних цінностей тощо

ної операції. За таких обставин найбільш актуальним стає питання припинення взаємодії з відповідними правоохоронними органами збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні, участь у взаємодії зі Збройними силами та іншими військовими формуваннями у відбитті вторгнення або нападу на територію України збройних сил іншої держави, проведенні заходів територіальної оборони, а також додержання правового режиму воєнного і надзвичайного стану [7].

Крім того, серед невирішених питань залишаються питання, що містяться в площині політичних і адміністративних аспектів державного управління у сфері європейської інтеграції, а саме: установлення чіткого правила прийняття управлінських рішень; низька ефективність координації діяльності органів виконавчої влади; неналежне ставлення до виконання завдань щодо підвищення ефективності інформування громадськості з питань євроатлантичного курсу держави; низький рівень підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської, євроатлантичної інтеграції.

У цьому контексті потребують удосконалення порядок створення державних інституцій та їх владні повноваження, а також питання розподілу територіальної та функціональної сфер компетенції центральних органів влади й органів місцевого самоврядування в Україні.

Державне регулювання прикордонної служби України можна визначити як сукупність інструментів, таких як закони та інші підзаконні акти, допоміжні правила, за допомогою яких держава в особі центральних та місцевих органів влади встановлює вимоги до суб'єктів, що здійснюють діяльність у сфері забезпечення прикордонної безпеки і таким чином досягають поставлених перед ними цілей та виконують завдання державних органів влади. За допомогою визначених методів, важелів та інструментів держава спрямовує діяльність прикордонного відомства в напрямі, який необхідний для виконання їх функцій та повноважень у межах національних інтересів.

Разом з тим складність та інертність національних структур безпеки, регіональні розбіжності й відсутність гармонізації між суб'єктами забезпечення національної безпеки, у тому числі прикордонної безпеки як її складової, на сьогодні унеможливають застосування європейської системи інтегрованого прикордонного менеджменту в Україні.

В європейських країнах узгоджені оцінки щодо загроз національній безпеці формуються на рівні ради національної безпеки або аналогічного органу і це пов'язано насамперед зі створенням

централізованих інформаційних потоків, які дають змогу підвищити якість прийняття відповідних рішень на стратегічному рівні управління та координацію діяльності державних інституцій щодо їх практичного втілення в життя [8, с. 669]. Однією з форм інформаційної інтеграції є створення центрів оцінки загроз (ситуативних центрів, центрів антикризового реагування тощо). Їх головною функцією є моніторинг ситуації на основі інформації з усіх джерел, які має держава, оцінка на її основі рівня загрози, відповідно до якого мають діяти всі інститути державної влади. Тому одним із ключових напрямів підвищення ефективності системи забезпечення національної безпеки є активізація діяльності структур, що створюються для експертно-аналітичної та консультативно-дорадчої діяльності, а також координації діяльності щодо імплементації політики національної безпеки, та набуття ними нових змістових якостей.

Єдина координація органів публічної влади України, що мають компетенцію в питаннях запровадження елементів інтегрованого прикордонного менеджменту, є ключовою складовою реалізації Національної стратегії інтегрованого прикордонного менеджменту, яка повинна базуватися на таких загальних принципах: ефективного управлінського менеджменту з метою реалізації Національної стратегії всіма державними інституціями України; відповідальності та координації дій з метою впровадження та реалізації Національної стратегії; взаємодії органів державної влади і громадських організацій, що мають повноваження у сфері інтегрованого прикордонного менеджменту [9, с. 140].

Виділимо три концептуальних рівні реалізації Національної стратегії інтегрованого прикордонного менеджменту.

Перший рівень – вирішення завдань, спрямованих на протидію нелегальній міграції в країнах-постачальниках та транзитних країнах.

Державно-управлінські рішення на цьому рівні спрямовані на протидію нелегальній міграції та інших форм транскордонної злочинності в країнах – постачальниках нелегальних мігрантів. Головні органи державної влади, що мають компетенцію на цьому рівні: Міністерство закордонних справ України – дипломатичні представництва та консульські установи за кордоном та Департамент консульської служби МЗС; Міністерство внутрішніх справ України – аташе з питань внутрішніх справ і офіцери зв'язку в дипломатичних місцях України за кордоном; Міністерство транспорту та зв'язку України; Міністерство сім'ї, молоді і спорту; Міністерство освіти і науки; Міністерство культури; Державна митна служба України; Держав-

на міграційна служба; Служба безпеки України; Служба зовнішньої розвідки України.

Ключовими державно-управлінськими завданнями, що мають бути врегульовані на цьому рівні, є: прийняття і запровадження загальнодержавної візової політики шляхом адаптації національного законодавства відповідно до Шенгенських стандартів; прийняття і впровадження національної інформаційної системи заявок на отримання віз “Visa on-Line” таким чином, щоб ця система відповідала і могла працювати з майбутньою європейською системою інформування з питань віз “Visa Information System”; забезпечення пунктів пропуску через державний кордон сучасним технологічним обладнанням із метою ефективної перевірки та виявлення підроблених документів тощо; посилення ролі аташе з внутрішніх справ, представників розвідувальних органів із метою протидії нелегальній міграції в країнах-постачальниках [9, с. 141; 10, с. 26–27].

Другий рівень – вирішення завдання щодо міжнародної кооперації з питань забезпечення безпеки кордону, а саме – ужиття заходів, спрямованих на ефективну взаємодію між країнами – членами ЄС та регіональними правоохоронними структурами з метою забезпечення прикордонної безпеки.

Головні органи державної влади, які будуть вирішувати завдання зазначеного рівня: Міністерство закордонних справ України; Міністерство внутрішніх справ України; Міністерство економіки України; Міністерство транспорту та зв'язку України; Служба безпеки України; Адміністрація Державної прикордонної служби України; Державна митна служба України; Державна міграційна служба України.

Ключовими державно-управлінськими завданнями буде забезпечення якісно нового рівня прикордонної безпеки шляхом запровадження європейських стандартів інтегрованого прикордонного менеджменту. Результатом реалізації цього рівня буде створення в Україні інтегрованої системи охорони зовнішнього кордону ЄС, яка забезпечить ефективний контроль за переміщенням через кордон у пунктах пропуску (у тому числі в авіаційних на всій території України) громадян третіх країн, належне міграційне регулювання та надійну охорону ділянок кордону поза пунктами пропуску.

Третій рівень – забезпечення прикордонної безпеки України шляхом ефективної охорони державного кордону та розвитку її інфраструктури відповідно до Шенгенського кодексу про кордони.

Головним завданням є забезпечення ефективної протидії міжнародному тероризму, незаконній міграції, транснаціональній організованій злочинності, розповсюдженню зброї масового ураження, наркотрафіку та іншим ризикам і за-

грозам у сфері прикордонної безпеки шляхом підвищення ефективності державно-управлінської діяльності органів влади України [11, с. 454].

Головні органи державної влади, що будуть вирішувати завдання зазначеного рівня: Адміністрація Державної прикордонної служби України; Державна міграційна служба України; Міністерство закордонних справ України; Міністерство внутрішніх справ України; Міністерство економічного розвитку і торгівлі України; Міністерство інфраструктури України; Міністерство екології та природних ресурсів України; Служба безпеки України; Державна фіскальна служба України.

Значимо, що ефективне впровадження вищезазначених етапів залежить від державно-управлінських рішень кожної інституції, що має компетенцію на кордоні. При цьому в процесі державного управління з упровадження цих етапів необхідно враховувати такі аспекти: коригування заходів, що вживаються відповідно до плану дій реалізації Національної стратегії; визначення пріоритетних завдань для кожної інституції і приведення у відповідність із цілями Національної стратегії; виділення необхідних фондів для фінансування програм, передбачених Національною стратегією; проведення моніторингу і постійної оцінки вжитих заходів, передбачених у плані дій реалізації Національної стратегії.

Висновки. Із 2004 р. суттєво змінився характер загроз на державному кордоні України, зокрема на Сході України він має військовий характер. Тому сьогодні спостерігається недостатність і неадекватність можливостей органів охорони державного кордону характеру та ступеню загроз, що виникають. В умовах ускладнення оперативної обстановки для боротьби із зовнішньою загрозою на державному кордоні під час здійснення оперативно-службової діяльності необхідне посилення взаємодії між Держприкордонслужбою та органами публічної влади.

Значимо, що сутність цієї взаємодії полягає в узгоджених у просторі й часі спільних дій, які вирішують загальне завдання забезпечення прикордонної безпеки та охорони суверенних прав держав в їх виключній (морській) економічній зоні. При цьому найважливішою умовою встановлення реальної, а не фіктивної взаємодії є наявність спільного інтересу в кожного із суб'єктів цієї взаємодії. Водночас відсутність інтересу з приводу предмета спільної діяльності в однієї із сторін взаємодії або наявність у неї іншого (протилежного чи неузгодженого) інтересу, неприйняття поставлених перед нею завдань, невідповідності до встановлення реального співробітництва цілком виключає можливість існування взаємодії.

Крім того, побудова ефективного механізму взаємодії Держприкордонслужби з органами публічної влади України забезпечить реалізацію стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, сприятиме розвитку прикордонного відомства як самодостатнього правоохоронного органу та посилять його роль у зміцненні

державних кордонів і протидії транскордонній та транснаціональній злочинності.

Перспективою подальших досліджень означеної проблематики є визначення шляхів удосконалення взаємодії Державної прикордонної служби України з органами державної влади та місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Гуменюк Р. А. Проблеми взаємодії Державної прикордонної служби України та Державної митної служби України / Р. А. Гуменюк // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів України : всеукр. наук.-практ. конф. [Серія: Військово-технічні науки], (Хмельницький, 14 листоп. 2008 р.) / ДПСУ, НАДПСУ ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький : НАДПСУ, 2008. – 108 с.
2. Литвин М. М. Теоретичні та організаційні засади взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими відомствами військової організації держави при спільному вирішенні завдань охорони державного кордону України. Основні принципи побудови Державної прикордонної служби України / М. М. Литвин // Честь і закон. – Харків : Військ. ін-т ВВ МВС України, 2004. – № 2. – С. 7–12.
3. Литвин М. М. Сутність, закономірності та принципи взаємодії військ (сил) / М. М. Литвин, Ю. В. Аллеров, І. О. Кириченко // Честь і закон. – Харків : Військ. ін-т ВВ МВС України, 2003. – № 4. – С. 9–15.
4. Литвин М. М. Напрямки взаємодії Державної прикордонної служби із Службою безпеки України / М. М. Литвин, І. О. Кириченко // Честь і закон. – Харків : Військ. ін-т ВВ МВС України, 2004. – № 2. – С. 13–20.
5. Гердеген М. Європейське право / Матіас Гердеген ; пер. з нім. Н. Саповська. – Київ : К.І.С., 2008. – 528 с.
6. Плахотний М. П. Взаємодія Державної прикордонної служби України з іншими структурами та органами сектору безпеки і оборони в сфері забезпечення прикордонної безпеки / М. П. Плахотний // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 19. – С. 119–122.
7. Про Державну прикордонну службу України [Електронний ресурс] : Закон України від 03 квіт. 2003 р. № 661-IV // Відом. Верхов. Ради. – 2003. – № 27. – Ст. 208. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15.
8. Україна в 2008 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку : монографія / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. – Київ : НІСД, 2008. – С. 663–673.
9. Мельников О. Г. Державне управління у сфері прикордонної безпеки в умовах європейської інтеграції України : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Мельников Олександр Григорович. – Київ, 2010. – 223 с.
10. Szklarski L. Improving the cross-border flow of third country nationals / Lukasz Szklarski, Piotr Gmitrowicz, Mateusz Oles, Krzysztof Samp, Andreas Kriechbaum-Zabini // Security research conference 11th future security : proceedings, September 13-14, 2016. – 536 p. – P. 25-32.
11. Україна в 2005-2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку : монографія / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. – Київ : НІСД, 2009. – 655 с.

References

1. Humeniuk, R.A. (2008), "Problems of interaction between the State Border Guard Service of Ukraine and the State Customs Service of Ukraine", *Osvitno-naukove zabezpechennia diial'nosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy* [Educational and scientific support of activity of law enforcement bodies of Ukraine], *Vseukrains'ka naukovo-praktychna konferentsiia. Seriia: Vijs'kovo-tekhnichni nauky* [All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. Series: Military-technical sciences], Khmelnytskyi, Ukraine, 14 November 2008.
2. Lytvyn, M.M. (2004), "Theoretical and organizational principles of interaction of the State Border Guard Service of Ukraine with other departments of the military organization of the state in the joint decision of the tasks of the protection of the state border of Ukraine. Basic principles of construction of the State Border Guard Service of Ukraine", *Chest' i zakon*, vol. 2, pp. 7–12.
3. Lytvyn, M.M., Allerov, Yu.V. and Kyrychenko, I.O. (2003), "Essence, laws and principles of interaction of troops (forces)", *Chest' i zakon*, vol. 4, pp. 9–15.
4. Lytvyn, M.M. and Kyrychenko, I.O. (2004), "Areas of interaction of the State Border Guard Service with the Security Service of Ukraine", *Chest' i zakon*, vol. 2, pp. 13–20.
5. (2008), "Amsterdam Treaty (1997)", in Herdegen, M. (2008), *Yevropejs'ke parvo* [European law], translated from Deutsch by Sapovs'ka, N., K.I.S., Kyiv, Ukraine.
6. Plakhotnyj, M.P. (2014), "Interaction of the State Border Guard Service of Ukraine with other structures and bodies of the security and defense sector in the field of border security", *Investytsii: praktyka ta dosvid* vol. 19, pp. 119–122.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), Law of Ukraine "On the State Border Guard Service of Ukraine" of 03.04.2003 no. 661-IV, available at: zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15 (Accessed 12 November 2017).
8. Ruban, Yu.H. (ed.) (2008), *Ukraina v 2008 rotsi: schorichni otsinky suspil'no-politychnoho ta sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku* [Ukraine in 2008: annual evaluations of socio-political and socio-economic development], National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.
9. Mel'nykov, O.H. (2010), "Public administration in the field of border security in the conditions of European integration of Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Theory and history of public administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
10. Szklarski, L., Gmitrowicz, P., Oles, M., Samp, K., Kriechbaum-Zabini, A. (2016), "Improving the cross-border flow of third country nationals", Security research conference 11th future security: proceedings, September 13-14, 2016, pp. 25-32.
11. Ruban, Yu.H. (ed.) (2009), *Ukraina v 2005-2009 rr.: stratehichni otsinky suspil'no-politychnoho ta sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku* [Ukraine in 2005-2009: strategic assessments of socio-political and socio-economic development], National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.